

ПЛАТОНЕНКО О. С.

аспірант 2-го року навчання без відриву від виробництва, Інститут права та психології НУ «Львівська політехніка», кафедра теорії та філософії права, м. Львів, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ПРАВОВИХ ЗАБОРОН У РОЗБУДОВІ СУЧАСНОЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Сучасність зобов'язує використовувати всі доступні правові, політичні, культурні та економічні засоби для побудови, розвитку та пристосування держави до розвиваючого великими темпами суспільства. На сьогоднішній день існує багато правових методів та засобів, які дозволяють здійснювати регулювання правовідносин, але використання правових заборон як методу регулювання відносин набирає особливого значення, оскільки держава має реагувати на всі зміни, що відбуваються у світі (війни, політичні кризи, природні надзвичайні ситуації). Саме таке масштабне реагування дозволить обрати найбільш ефективну модель правових важелів для регулювання відносин що виникають. Однією з основ ефективного становлення держави є правові методи та прийоми, оскільки основною рисою сучасної держави є право, яке покликане стати на захист прав та свобод громадян. Право “фундамент” держави, який стає основним регулятором всіх сфер суспільних відносин, що виникають в результаті діяльності суб'єктів відносин на міжнародному та локальному рівнях. Правові заборони є одним із основних елементів методів та засобів, що дозволяють регулювати правовідносини, які виникають у суспільстві, як у середині однієї держави (країни) так і поза нею. Саме правові заборони є універсальним засобом, завдяки якому існує можливість оперативно реагувати на зміни (правові, економічні, політичні). Дане твердження доказується тим, що заборона як засіб регулювання відносин існував та ефективно застосовувався ще до появи такої форми як держава.

Отже, враховуючи важливість правових заборон та обмежень, а також тенденцію до їх частішого використання у законодавстві держав та на міжнародній арені, науковці надають велику кількість визначень та тлумачень

мети правових заборон, але на мою думку, більш точним до теми сучасного права та держави є тлумачення надане А. М. Вітченко, встановлення правових заборон покликане насамперед захистити загальні права, цінності та блага громадян, а також у захисті життя та здоров'я, честі та гідності особистості [2, с. 103]. Також, А. М. Вітченко зазначав, що саме встановлення правових заборон є хорошим прийомом, що забезпечує попередження, або якщо точніше сказати, заборона як випереджаючий прийом для забезпечення ефективного захисту правовідносин. У сучасному суспільстві, в ситуації перехідного періоду, посилення ролі правових заборон пояснюється, з одного боку, орієнтацією на принцип "дозволено все, що не заборонено законом", а з іншого – відсутністю у цілому ряді випадків офіційно встановлених правових заборон, що відкриває можливості для формування відносин, що мають суспільно шкідливий характер. Відповідно тільки чітке встановлення меж обмежень та заборон, дозволить ефективно врегулювати не тільки існуючі правовідносини, але й майбутні, які можуть виникнути у процесі модернізації (розвитку) країни та суспільства в цілому.

До прикладу, використання заборон, які встановлюються з метою оперативного врегулювання відносин (які також мають характер випередження, з метою недопущення порушення або більшої шкоди ніж вже була завдана), необхідно віднести міжнародні санкції, які за останні роки є основним важелем впливу на країни, що порушують принципи міжнародного права, та права інших країн (санкції та обмеження щодо Сирії – заборона торгівлі зброєю, Росії – обмеження у багатьох економічних секторах, КНДР – заборона торгівлі спеціалізованим устаткуванням, щоб унеможливити виготовлення країною ядерної зброї [3, с. 2]). Відповідно, і Україна все частіше використовує обмеження та заборони у сучасному законодавстві, яке покликане забезпечити захист права, свободи, життя та здоров'я громадян держави. Правова система сучасної України знаходиться на стадії формування, у перехідному стані від командно-адміністративних методів управління до процесів саморегуляції та самоорганізації, які побудовані на принципах відкритості та прозорості. Діставши у спадок від Радянського Союзу заідеологізовану концепцію розвитку державно-правових явищ, зокрема та суспільних взагалі, Україна робить кроки до поступового відкидання соціалістичних методів регуляції суспільних відносин. Даний процес позитивно підкріплюється тим, що сьогодні свідомо обрано курс на європейську інтеграцію, зокрема всі погляди спрямовані на Європейський Союз, який повинен стати запорукою розвитку та становлення України як дійсно демократичної держави, де є місце ринковій економіці, в повній мірі забезпечується охорона та належне регулювання суспільних відносин, забезпечення прав, свобод.

Отже, виникнувши одночасно з людським суспільством, заборони та обмеження являли собою перші соціальні норми, які містили загальнообов'язкові правила поведінки, які закріплювали права та обов'язки членів товариства. Отримавши своє законодавче закріплення в процесі формування державного механізму, вони незмінно виступали як найбільш ефективні засоби правового регулювання. Правові заборони та обмеження як засоби правового регулювання займають одне з центральних місць у розбудові сучасної правової держави. Саме, правові заборони стають одним із основних методів регулювання правовідносин,

ефективність якого доказана часом його існування (використання) та універсальністю, оскільки заборона та обмеження як правові засоби можуть бути застосовані улюбій галузі права та сфері суспільних відносин. Необхідно додатково наголосити на тому, що заборони виникають одночасно із дозволами [1, с. 128]. Це доказує, що заборони та обмеження притаманні й демократичним країнам, оскільки може скластися помилкова думка із визначення поняття засобів правових заборон. Своєчасне встановлення правових заборон дозволяє здійснювати правове регулювання суспільних відносин, та не допустити порушення прав та свобод людини (громадянина), а також дозволяє чітко врегулювати відносини, що виникають у середині країни та на міжнародній арені. Основна мета функціонування сучасної правової держави — є “правовий” громадянин, права, життя та свободи якого ефективно захищаються через встановлення відповідних норм права.

Список використаних джерел:

1. Алексеев С. С. Механизм правового регулирования в социалистическом государстве. – М., 1966. – с. 187
2. Витченко А. М., Метод правового регулирования социалистических общественных отношений. – Саратов, 1997. – с. 160
3. Резолюция 2321 (2016), принятая Советом Безопасности. – 2016. – 21с.